

Dr LUCIJAN KOS
Zagreb

Organizacija i rad službe sigurnosti plovidbe na moru i na rijekama

(U povodu regionalnih savjetovanja o međuopćinskoj suradnji, koja su održana u Puli, Rijeci, Zadru, Šibeniku, Splitu i Dubrovniku)

Kako su lučke kapetanije i kapetanije pristaništa postale organi uprave općina na čijem području vrše poslove iz svoje nadležnosti, a njihova mjesna nadležnost prostire se na više općina, to je nužno da i ta služba djeluje na međuopćinskoj osnovi. Činjenica je, da su kapetanije osnovni organi službe sigurnosti plovidbe na moru i na unutrašnjim plovnicima putovima sa isto tako njihovim pretežnim djelovanjem u poslovima inspekcije. Kapetanije vrše sve poslove i zadatke, utvrđene saveznim i republičkim propisima iz domene te službe a Republički sekretarijat za privredu, Uprava za pomorstvo kao njegov organ u sastavu, vrši nad njima samo stručni nadzor, pruža im stručnu pomoć u radu i II stepeni je organ u upravnom i prekršajnom postupku.

Obzirom na to, da kapetanije sa svojim ispostavama djeluju na području više općina (osim Lučke kapetanije — Šibenik samo za općinu Šibenik) počam od 3—10, a neke čak i na dijelovima istih općina (Dubrovnik, Hvar i Makarska) to je potrebno da se skupštine općina što više angažiraju putem traženja izvještaja o radu kapetanija, na što ih je zakonodavac izričito ovlastio, kao i da stalno prate i usmjeravaju poslove i zadatke kapetanija i njihovih ispostava. Ovo je od naročite važnosti za poslove nadzora nad plovidbom brodova i drugih plovila, nad ispravnošću funkcioniranja njihovih uređaja i opreme, da li ti objekti plove sa propisanim i kvalificiranim brojem članova posade; nad vršenjem nadzora o ispravnosti operativnih obala i njihovog dozvoljenog opterećenja, nad održavanjem propisanih dubina u lukama i pristaništima, svjetionicima, obalnim i lučkim svjetlima, balisažnim i drugim oznakama na plovnom putu itd.

Kako je i istaknuto, kapetanije pored upravnih poslova u užem smislu i određenih tehničko-stručnih poslova (na moru baždare i utvrđuju sposobnost za plovidbu čamaca, a na rijekama, pored čamaca, baždare i utvrđuju sposobnost za plovidbu i plovila veličine do 50 tona deplasmana), vrše i inspeksijske poslove koji predstavljaju njihovu osnovnu i pretežnu djelatnost, zbog koje u stvari i postoje kao organi uprave. Svaka od kapetanija — onih na moru i onih na rijekama — u svom sastavu ima i 1—3 nautička inspektora »profesionalca«, čiji je zadatak da nadziru plovidbu brodova i drugih plovila, njihovu opremu i uređaje, kao i objekte sigurnosti plovidbe — svjetla i oznake na plovnom putu, što sve služi za sigurnu i neometanu navigaciju. Pored ovih stalnih nautičkih inspektora u lučkim kapetanijama i kapetanijama pristaništa, a naročito u njihovim ispostavama sa značajnijim djelokrugom rada obzirom na veći pomorski saobraćaj ili zbog otežanih klimatskih uvjeta plovidbe, prava i dužnosti takvih inspektora data su i nekim radnicima tih ispostava za izvršenje određenog inspeksijskog posla ili određene vrste takvih poslova za koje se ne traži posebna stručnost, a potrebe terena traže da se ti poslovi na vrijeme izvrše, kao i da se izvrše na licu mjesta. Ovo je od naročite važnosti za općine, koje su locirane izvan sjedišta kapetanija i njihovog užeg područja na udaljenijim otocima, kako bi odnosni šefovi i drugi radnici ispostava kapetanija u svojstvu ovlaštenih nautičkih inspektora mogli što efikasnije djelovati u cilju sprečavanja nezgoda na moru i udesa na rijekama, sudara brodova i plovila, oštećenja i gubitka društvene imovine, brodolomi, a što je i najvažnije da se na vrijeme uspješno sprječavaju gubici ljudskih života na moru i u unutrašnjoj plovidbi.

Pored nautičke inspekcije kao osnovne grane inspekcije službe sigurnosti plovidbe, u većim kapetanijama — konkretno u Rijeci i Splitu djeluju još 3 druge inspekcije te službe za svoja šira područja, a to su *brodostrojska inspekcija* za nadzor nad pogonskim i drugim uređajima i postrojenjima, opremom i instrumentima brodova i drugih plovila; *radio inspekcija* za nadzor nad brodskim i obalnim radio-stanicama koje služe za sigurnost plovidbe i za zaštitu ljudskih života na moru i na rijekama; *hidrograđevinska inspekcija* koja vrši nadzor nad stanjem luka i njihovih operativnih obala, nad izvođenjem svih građevinskih radova u moru i na rijekama, te nad održavanjem plovnicima putovima. Sve ove inspekcije djeluju, kako je i istaknuto, na široj regionalnoj osnovi tj. njihovi su inspektori ovlašteni vršiti nadzor i na području drugih kapetanija, koje u svom sastavu nemaju ovih specijaliziranih inspekcija. To iz razloga, što su za efikasnost rada tih 3-ju inspekcija dovoljna za sada ova 2 centra na Jadranu uz uvjet da se postigne što veća njihova mobilnost i što veći njihov intenzitet u broju stvarno izvršenih pregleda brodova i drugih plovila; njihovih strojeva, opreme i uređaja, radio-stanica, te luka, pristaništa, operativnih i drugih obala. Inspeksijski rajoni ovih inspektora iz Rijeke obuhvaćaju i područja lučkih kapetanija Pula i Zadar (10 obalnih općina), a onih iz Splita obuhvaćaju i područja lučkih kapetanija u Dubrovniku, Pločama i Šibeniku (7 obalnih i otočnih općina). Ovih inspekcija nema u kapetanijama pristaništa, iako postoji prijevika potreba bar za 1 brodostrojskim inspektorom sa sjedištem u Sisku, već se te kapetanije prema ukazanoj potrebi služe zakonskim ovlaštenjem za izvršenje određenog inspeksijskog posla brodostrojske, radio ili hidrograđevinske struke, angažiraju stručnjake izvana sa svim pravima i ovlaštenjima redovnih inspektora. Ovi inspektori, kao i inspektori Rijeke i Splita kad vrše inspekciju na području druge kapetanije, oni istu vrše u ime kapetanije tog područja, po njenom ovlaštenju i na njen teret.

Inspektori sigurnosti plovidbe kapetanija ovlašteni su da izdaju rješenja o obavezama za uklanjanje utvrđenih nedostataka, o zabranama upotrebe obala, luka i pristaništa; o zabranama isplavljenja domaćih i stranih brodova i sl., sve dok se ne uklone odnosno ne izvrše potrebni popravci na brodu, u luci odnosno pristaništu. Ovi su inspektori ovlašteni da izdaju rješenja o kažnjavanju novčanima kaznama zbog počinjenih pomorskih prekršaja i prekršaja unutrašnje plovidbe. Protiv njihovih rješenja mogu se ulagati prigovori odnosno žalbe na Republički sekretarijat za privredu, Upravu za pomorstvo, ali je važno da to, ne odgađa izvršenje rješenja, osim ako Republički sekretarijat za privredu u konkretnom slučaju utvrdi da bi za žalioaca izvršenje rješenja imalo nepopravljivu štetu i ako samo odgađanje ne bi bilo u suprotnosti sa javnim interesom. Na prijedlog inspektora, navedeni Republički sekretarijat je ovlašten, ako se ne izvrši naređenje inspektora, da osigura izvršenje potrebnih radova i uklanjanje nedostataka na teret poduzeća ili ustanove koji iskorištavaju odnosni brod, luku, pristanište ili plovni put.

Ova razmjerno velika ovlaštenja data inspektorima službe sigurnosti plovidbe, a koja oni vrše na području 31 općine obalnog pojasa i 10 općina na plovnom dijelu Save, Drave i Dunava u 7 lučkih kapetanija i u 4 kapetanije pristaništa, kategorički traže što precizniju međuopćinsku suradnju kako unutar područja svake kapetanije, u pogledu nautičke inspek-

cije, a tako i na proširenom području ostalih inspekcija službe sigurnosti plovidbe (brodostrojaarske, hidrograđevinske i radio-inspekcije). Skupštine općina na moru i na rijekama treba da u zajednici sa kapetanijama kao svojim organima uprave utvrde programe rada tih inspekcija i uopće izvršenja svih ostalih poslova i zadataka iz nadležnosti kapetanija, da usmjeravaju njihovu djelatnost na postizavanje što većeg intenziteta inspekcijskih pregleda, kako bi se u radu službe sigurnosti plovidbe postigao novi kvalitet.

- Osnovni zakoni službe sigurnosti plovidbe (Sl. list SFRJ, br. 39/64 i 47/65);
- Zakon o lučkim kapetanijama i kapetanijama pristaništa (Narodne novine SRH, br. 18/65);
- Naredba o područjima lučkih kapetanija u Dubrovniku, Pločama i Splitu (Narodne novine SRH, br. 31/66);

— Zakon o provedbi Ustavnog zakona o promjeni Ustava SRH (Narodne novine SRH, br. 13/67);

Ovdje je prikazana služba sigurnosti plovidbe samo na području SRH, dok

- za područje SR Slovenije vrijede propisi Zakona o organizaciji republičke uprave LR Slovenije (Uradni list LRS, št. 14/65) i Uredbe o organizaciji upravne službe za varnost plovidbe na morju u LR Sloveniji (Ur. list LRS št. 1/63), po kojima je Lučka kapetanija u Kopru samostalni organ republičke uprave;
- za područje SR Crne Gore vrijede propisi Zakona o organizaciji službe bezbjednosti plovidbe (Sl. list SR Crne Gore, br. 12/65), i Zakona o organima uprave u Crnoj Gori (Sl. list SR Crne Gore, br. 9/65), po kojima su Lučke kapetanije u Baru i Kotoru teritorijalni organi Republičkog sekretarijata za privredu SR Crne Gore.